

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Β΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Από το περίπτερο στο web και από τα πρωτοσέλιδα στις αρχικές σελίδες: οι περιπέτειες ενός σύγχρονου αναγνώστη»

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΕΦΕΡΛΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. *Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Από το περίπτερο στο web και από τα πρωτοσέλιδα στις αρχικές σελίδες: οι περιπέτειες ενός σύγχρονου αναγνώστη

Δημιουργός

Παναγιώτα Σεφερλή

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Β΄ Λυκείου

Χρονολογία

Αύγουστος 2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

Έκφραση-Έκθεση Β΄ Λυκείου, 1η ενότητα: *Η Είδηση*. Υποενότητες: Η διδασκαλία των συντακτικών στοιχείων στην είδηση. Παραγωγή λόγου σχετικά με τον ρόλο των ΜΜΕ στην ενημέρωση.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

6 διδακτικές ώρες

Χώρος

- I. Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας εξοπλισμένη με προβολικό και υπολογιστή, εργαστήριο πληροφορικής.
- II. Εικονικός χώρος: Wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Επαρκής γνώση των λογισμικών γενικής χρήσης (επεξεργαστής κειμένου, λογισμικό παρουσίασης) εκ μέρους των μαθητών και, όσον αφορά στον εκπαιδευτικό, εξοικείωση με το κοινωνικό λογισμικό του web 2.0, το Wiki, ως κοινότητα μάθησης και χώρο αλληλεπίδρασης για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Πριν την εφαρμογή του σεναρίου θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να δημιουργήσει ατομικούς λογαριασμούς για τον κάθε μαθητή και να τους ενημερώσει σχετικά με το περιβάλλον και τον τρόπο χρήσης του.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο αποτελεί το πρώτο μέρος της διδασκαλίας της ενότητας «Η Είδηση». Εστιάζεται στα πρωτοσέλιδα, έντυπα και ψηφιακά, τα οποία εξετάζει, κυρίως, από την πλευρά του αναγνώστη. Οι μαθητές-αναγνώστες, εντασσόμενοι σε ομάδες, επεξεργάζονται τα πρωτοσέλιδα ημερησίων απογευματινών εφημερίδων της ίδιας ημέρας (α΄ φάση) και τις αρχικές σελίδες επιλεγμένων ενημερωτικών ιστοσελίδων (β΄ φάση). Έχουν στη διάθεσή τους φύλλα εργασίας, εν είδει πρωτοκόλλων ανάγνωσης, που τους βοηθούν στην αυτοπαρατήρηση, στο πλαίσιο της ομάδας, και στην καταγραφή των βημάτων της αναγνωστικής τους διαδρομής. Οι αναγνωστικές οδηγίες τους βοηθούν να οργανώσουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το περιεχόμενο και την οργάνωση των κειμένων αυτών, τους σημειωτικούς τρόπους και επικοινωνιακούς πόρους που επιλέγουν, την ανταπόκρισή τους ως αναγνωστών σε

αυτά και το είδος της ανάγνωσης που υπαγορεύουν. Οι παρατηρήσεις αυτές αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο πλαίσιο της ολομέλειας κάθε φορά που ολοκληρώνεται μια φάση (α΄ φάση: έντυπα, β΄ φάση: ψηφιακά). Η αναγνωστική διαδρομή από το έντυπο στο ψηφιακό πρωτοσέλιδο εκβάλλει στην οργάνωση και πραγματοποίηση συζήτησης στρογγυλής τραπέζης σχετικής με το υπό διερεύνηση θέμα (γ΄ φάση). Οι εκπρόσωποι των ομάδων επιχειρηματολογούν σχετικά με τις δύο μορφές ενημέρωσης (εφημερίδα, διαδίκτυο) και ακολουθούν ερωτήσεις και συζήτηση στο πλαίσιο της ολομέλειας.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η διδακτική μας πρόταση εντάσσεται στο πλαίσιο των πολιτισμικών σπουδών που αντιμετωπίζει τα κείμενα, όχι μόνο τα λογοτεχνικά αλλά και αυτά των ΜΜΕ, ως πολιτισμικά προϊόντα τα οποία δημιουργούνται και προσλαμβάνονται σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα, ένα πλήθος δηλαδή παραγόντων στους οποίους περιλαμβάνονται οι μηχανισμοί κατασκευής της κοινωνικής πραγματικότητας και αναπαραγωγής της κυρίαρχης ιδεολογίας, οι μηχανισμοί διαμόρφωσης αναγνωστικών ταυτοτήτων και συγκρότησης του νοήματος, οι μηχανισμοί αντίστασης στα προτιμητέα μηνύματα, η δυναμική επίδραση του λόγου των ΜΜΕ, οι υλικές συνθήκες και πρακτικές γραμματισμού. Με άλλα λόγια, δεν ενδιαφέρει μόνο το πώς κατασκευάζεται ένα δημοσιογραφικό κείμενο αλλά και το πώς προσλαμβάνεται από τους αναγνώστες, οι οποίοι δεν νοούνται ως μια αδιαφοροποίητη, ομοιογενής μάζα, αλλά ως υποκείμενα ιστορικά προσδιορισμένα, που συμμετέχουν στην αναγνωστική διαδικασία και στη νοηματοδότηση του κειμένου ενεργά, μεταφέροντας ένα ευρύ ρεπερτόριο από προηγούμενες αναγνώσεις, εμπειρίες, προτιμήσεις, ανάγκες κτλ.

Ωστόσο, η μετατόπιση του ενδιαφέροντος στον αναγνώστη και στις κατηγορίες αναγνωστών καθώς και στους τρόπους πρόσληψης (προερχόμενη από τον χώρο της λογοτεχνικής θεωρίας), δεν «αθρώνει» τα κείμενα των ΜΜΕ ούτε συνεπάγεται τον

περιορισμό της ιδεολογικής τους δύναμης. Σε αντίθεση με αυτά της λογοτεχνίας, δεν προβάλλουν την αξίωση της μετατροπής του ορίζοντα προσδοκιών του κοινού. Ως επικοινωνιακή δομή, μάλιστα, διατηρούν μια καθημερινή – και όχι ευκαιριακή – αδιάλειπτη σχέση με τους αποδέκτες, έστω και ως διαφοροποιημένο κοινό. Οι ρητοί και άρρητοι (μέσω της διαφήμισης) οικονομικοί στόχοι των ΜΜΕ, οι τεχνικοί και χρονικοί περιορισμοί, η ιδεολογική λειτουργία περιορίζουν τις πιθανές ερμηνείες των κειμένων τους. Αν θέλουμε, επομένως, στο πλαίσιο μιας επικοινωνιακής αγωγής, να βοηθήσουμε τους μαθητές μας να προβληματιστούν, στο βαθμό που είναι εφικτό, για τη διαδικασία πρόσληψης των δημοσιογραφικών κειμένων, θα πρέπει να τους δημιουργήσουμε υποψίες για την αναπαραστατική τους δύναμη: ότι δηλαδή οι δημοσιογραφικές πρακτικές κατασκευάζουν την πραγματικότητα τόσο με αυτά που λένε, όσο και με αυτά που δεν λένε, με τις θεματογραφικές, σημειωτικές, επικοινωνιακές και γλωσσικές επιλογές.

Ιδιαίτερα τα πρωτοσέλιδα, ως κείμενα που προαναγγέλλουν φωναχτά την είδηση, έχουν την επιπρόσθετη λειτουργία να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των εν δυνάμει αναγνωστών, ώστε να προχωρήσουν στα ενδότερα της ενημέρωσης. Ως κείμενα αποτελούν μια επιπλέον διαμεσολαβημένη εικόνα της πραγματικότητας, δεδομένου ότι στηρίζονται σε άλλα κείμενα, κατασκευάζονται από διαφορετικά πρόσωπα σε σχέση με αυτά που γράφουν τα ρεπορτάζ, τις ειδήσεις κλπ., επιλέγουν και προβάλλουν ελάχιστες από μια ευρεία γκάμα ειδήσεων που εμφανίζονται στις επόμενες σελίδες και χρησιμοποιούν την περιληπτική διατύπωση με τον πλέον σημαδεμένο και ιδεολογικά φορτισμένο τρόπο.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές βιώνουν μια πραγματικότητα στην οποία κυρίαρχο ρόλο παίζουν τα ΜΜΕ και η κατανάλωση-αναπαραγωγή της πληροφορίας συχνά χωρίς αντιστάσεις. Δεν πρέπει όμως να ξεχνούν ότι η πραγματικότητα, έτσι όπως προβάλλεται από τα

μέσα ενημέρωσης, αποτελεί μια αναπαράσταση, μια διαμεσολαβημένη εικόνα, στην κατασκευή της οποίας συμμετέχουν και οι ίδιοι, ως αναγνώστες, με το ρεπερτόριο των εμπειριών τους. Επομένως, ένα προσδοκώμενο αποτέλεσμα του σεναρίου αυτού θα μπορούσε να είναι:

- Να αποκτήσουν μια σαφέστερη εικόνα για τον εαυτό τους ως αναγνωστών της πραγματικότητας, του κόσμου που τους περιβάλλει, της πληροφορίας για την πραγματικότητα αυτή, είτε μέσω της εφημερίδας είτε μέσω του διαδικτύου, και να εξοικειωθούν με τρόπους ενεργητικής και κριτικής ανάγνωσης.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Πώς όμως κατασκευάζονται οι αναπαραστάσεις της πραγματικότητας; Ποιο ρόλο παίζει η γλώσσα κατά τη διαμεσολάβηση ανάμεσα σε αυτό που πραγματικά συνέβη και σε αυτό που γίνεται αντικείμενο παρουσίασης στα ΜΜΕ; Υπό αυτή την έννοια, ένα ακόμα προσδοκώμενο αποτέλεσμα είναι:

- Να αντιληφθούν ότι τα πρωτοσέλιδα αποτελούν κείμενα με κύρια λειτουργία να προαναγγείλουν την είδηση και να προκαλέσουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Ως εκ τούτου, δεν έχει νόημα η ξεκομμένη μελέτη (λεξιλογική, γραμματικοσυντακτική, υφολογική κλπ.) των τίτλων, αλλά η ένταξη των γλωσσικών αυτών επιλογών στο κειμενικό όλον, δηλαδή σε σχέση με τους σημειωτικούς τρόπους και επικοινωνιακούς πόρους, τους συντάκτες, τους αναγνώστες, το μέσο κλπ. Να αντιληφθούν, δηλαδή, ότι όλοι αυτοί οι παράγοντες συμμετέχουν στη νοηματοδότηση του κειμένου.

Γραμματισμοί

Τα παραπάνω γεννούν ερωτήματα σχετικά με το είδος των γραμματισμών με τους οποίους θα θέλαμε να εξοικειωθούν τα παιδιά. Το γεγονός, επίσης, ότι η ευρεία διάδοση του υπολογιστή και του διαδικτύου έχει αλλάξει (;) δραματικά το τοπίο της ενημέρωσης αποτελεί πρόκληση για τον δάσκαλο της γλώσσας και τον ωθεί σε

επιλογές που εντάσσουν, εκτός από τα έντυπα πρωτοσέλιδα, και τις ψηφιακές πρώτες (ή αρχικές) σελίδες των ηλεκτρονικών εφημερίδων, των portals ενημέρωσης και των ιστολογίων. Άρα, τα ζητούμενα σχετικά με τους γραμματισμούς είναι:

- Ως προς το γλωσσικό γραμματισμό: Να παρατηρήσουν τα παιδιά και να σχολιάσουν, κυρίως στους τίτλους, γλωσσικές επιλογές όπως η σειρά των όρων, η επιλογή της ονοματικής ή ρηματικής διατύπωσης, οι αξιολογικές κρίσεις (με τη μορφή επιθέτων ή άλλων προσδιορισμών), η χρήση ιδεολογικά φορτισμένων λέξεων, η κυριολεκτική ή συνυποδηλωτική λειτουργία, τα σημεία στίξης κλπ.. στο πλαίσιο της επικοινωνιακής και κειμενοκεντρικής προσέγγισης. Επιπλέον, να επιχειρηματολογήσουν, σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο και γραπτό κείμενο, σχετικά με τη δυναμική της εφημερίδας και του διαδικτύου στην ενημέρωση και τις προτιμήσεις τους για τη μία ή την άλλη μορφή ενημέρωσης.
- Ως προς τον ψηφιακό γραμματισμό και τους πολυγραμματισμούς: Να αξιοποιήσουν τα λογισμικά γενικής χρήσης (επεξεργαστή και λογισμικό παρουσίασης), για να καταγράψουν και να δώσουν μια ανακοινώσιμη μορφή στις παρατηρήσεις τους, και το κοινωνικό λογισμικό Wiki, για να αλληλεπιδράσουν στο πλαίσιο της ομάδας/κοινότητας. Η ανάγνωση και επεξεργασία των ιστοσελίδων, των portals ενημέρωσης και των ιστολογίων τους δίνει την ευκαιρία να παρατηρήσουν και να προβληματιστούν για την υπερκειμενική δομή, τη ρευστότητα των κειμένων και τη γοργή εναλλαγή τους, την αλληλεπίδραση με τον αναγνώστη, την ταυτότητα και τους ρόλους συγγραφέα–αναγνώστη, το είδος της ανάγνωσης που υπαγορεύουν. Η πολυτροπικότητα, τέλος, δίνει την αφορμή να συζητήσουν την αλληλεπίδραση των σημειωτικών πόρων για την παραγωγή νοήματος, το αισθητικό-επικοινωνιακό αποτέλεσμα και τον ρόλο του κειμένου ως φορέα ιδεολογίας.

- Ως προς τον κριτικό γραμματισμό: Να αντιληφθούν ότι τα πρωτοσέλιδα ως κείμενα αποτελούν μια πρώτη αναπαράσταση της πραγματικότητας, την οποία προαναγγέλλουν ως αξιανάγνωστη, προχωρώντας σε επιλογές, οι οποίες δεν αφορούν μόνο στο *τι* από αυτή την πραγματικότητα θα προβληθεί αλλά και στο *πώς*. Οι επιλογές αυτές γίνονται σε πολλά επίπεδα και δεν εστιάζονται μόνο στη γλώσσα· η αλληλεπίδρασή τους συνιστά αυτό που αποκαλούμε ιδεολογία του κειμένου. Ποιος, όμως, είναι ο ρόλος του αναγνώστη σε αυτή τη διαδικασία; Είναι παθητικός αποδέκτης μιας κατασκευασμένης πραγματικότητας; Ή μήπως συμμετέχει πιο ενεργά, ενεργοποιώντας δεξιότητες και εμπειρίες, προσδίδοντας τη δική του ερμηνεία, ανακατασκευάζοντας, συμπληρώνοντας, απορρίπτοντας τέτοιες αναπαραστάσεις; Και αν οι εφημερίδες, όπως πολλοί καταγγέλλουν, αναπαράγουν το λόγο της κυρίαρχης ιδεολογίας και τις καθιερωμένες δομές εξουσίας, μπορεί ο σύγχρονος αναγνώστης να αναζητήσει εναλλακτικές πηγές ενημέρωσης, καταφεύγοντας στον αχανή κόσμο του διαδικτύου; Ασφαλώς, η ψηφιακή ενημέρωση, όχι μόνο διευρύνει τον κύκλο των αναπαραστάσεων, αλλά δημιουργεί και νέα δεδομένα ως προς την ταυτότητα των πομπών, την αλληλεπίδραση πομπού–δέκτη, την αμεσότητα της ενημέρωσης, τις αναγνωστικές διαδρομές, τον χώρο και τον χρόνο της ανάγνωσης. Όλα αυτά σημαίνουν κάτι για την ελευθερία του αναγνώστη, το δικαίωμα σε μια σφαιρική, πολυπρισματική ενημέρωση, την ανάγκη για εμβάθυνση στα γεγονότα, το δικαίωμα της εκφοράς λόγου; Με άλλα λόγια, αλλάζει κάτι –και τι- στις πρακτικές συμμετοχής στα κοινά του σύγχρονου πολίτη; Θα πρέπει να διευκρινίσουμε ότι δεν περιμένουμε από τα παιδιά να δώσουν απαντήσεις σε τέτοια ερωτήματα (στο πλαίσιο του πεπερασμένου σχολικού χώρου και χρόνου), που παραμένουν ανοικτά ακόμα και για τους ειδικούς της επικοινωνίας. Θα ήταν επιτυχία του σεναρίου, ως προς το είδος αυτό του γραμματισμού, να αναδυθούν και μόνο τέτοια ερωτήματα, συμβάλλοντας έτσι

στη διαμόρφωση μιας λίγο πιο σαφούς εικόνας του εαυτού τους ως αναγνωστών των γεγονότων.

Διδακτικές πρακτικές

Αν, σύμφωνα με τα παραπάνω, ο στόχος μας είναι να συμβάλουμε στη διαμόρφωση εγγράμματων ταυτοτήτων που προσπαθούν να κατανοήσουν με κριτικό τρόπο την πραγματικότητα που τους περιβάλλει, τότε οι μεταβολές στην τάξη, ως περίπτωση επικοινωνίας, είναι απαραίτητες. Εννοούμε μια μετατόπιση από το μονοσήμαντο, κυρίαρχο λόγο του εκπαιδευτικού στον λόγο των μαθητών και στο αμφίδρομο της επικοινωνίας μαθητών–εκπαιδευτικού· διδακτικές πρακτικές μαθητοκεντρικής κατεύθυνσης. Επομένως, ως προς τις διδακτικές πρακτικές, το ζητούμενο είναι:

- Να εμπλακούν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, να ερευνήσουν και να εκφέρουν λόγο σχετικά με τα υπό διερεύνηση ζητήματα. Η προσδοκία είναι ότι στο περιβάλλον του Wiki θα ενισχυθούν οι δεσμοί της κοινότητας και θα διευκολυνθεί η συνεργασία των μαθητών στον εξωσχολικό χρόνο. Επιπλέον, το Wiki μπορεί να φιλοξενήσει τις εργασίες των μαθητών, να αποτελέσει βήμα έκφρασης και διαμοίρασης υλικού.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η αρχική ιδέα βασίστηκε στη σύγκριση ενός έντυπου πρωτοσέλιδου με την αντίστοιχη πρώτη σελίδα της ηλεκτρονικής έκδοσης ημερησίων εφημερίδων, η οποία υλοποιήθηκε σε ένα τμήμα της Β΄ Λυκείου κατά την προηγούμενη σχολική χρονιά (2011-2012). Τα παιδιά έκαναν εύστοχες παρατηρήσεις και ανέπτυξαν έναν ενδιαφέροντα προβληματισμό σχετικά με την ποιότητα και τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης ενημέρωσης, γεγονός ενθαρρυντικό για την ανάπτυξη της αρχικής ιδέας σε πληρέστερο σενάριο.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Σύμφωνα με τα ισχύοντα στο Π.Σ., με τη διδασκαλία της ενότητας επιδιώκεται «να διαμορφώσουν οι μαθητές, ως δέκτες, κριτική στάση απέναντι στα μηνύματα-ειδήσεις που δέχονται, είτε για δημοσιογραφική είδηση πρόκειται είτε για άλλη πληροφόρηση». Επίσης «να παραγάγουν λόγο, προφορικό και γραπτό, σχετικά με τον ρόλο των ΜΜΕ στην ενημέρωση».

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές αξιοποιούν τις ΤΠΕ ως μέσα πρακτικής γραμματισμού, ως μέσα δηλαδή ανάγνωσης, γραφής και παρουσίασης κειμένων, ασκούνται στη συνεργατική ανάγνωση και γραφή και στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων του λογισμικού παρουσίασης για την πλαισίωση των προφορικών ανακοινώσεων. Αξιοποιούν, επίσης, το web 2.0 και συγκεκριμένα το κοινωνικό λογισμικό Wiki ως εργαλείο συνεργατικής γραφής και ως περιβάλλον διαμοίρασης και από κοινού επεξεργασίας κειμένων με στόχο την κοινωνική οικοδόμηση της γνώσης.

Κείμενα

Πρωτοσέλιδα εφημερίδων

Τα Νέα, Έθνος, Ελεύθερος Τύπος, Αδέσμευτος Τύπος, Βραδυνή, Εστία, Ελεύθερη Ωρα

Ενημερωτικές ιστοσελίδες

<http://www.nooz.gr/> ή <http://www.newsbeast.gr/>

<http://tvxs.gr/>

<http://www.antinews.gr/>

<http://realdemocracygr.wordpress.com/>

<http://pitsirikos.net/>

<http://www.protagon.gr/>

<http://www.kathimerini.gr/> ή <http://www.naftemporiki.gr/>

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Α' φάση (πρώτο διδακτικό δίωρο): Μπροστά στο περίπτερο: Διαβάζοντας τα πρωτοσέλιδα ημερησίων απογευματινών εφημερίδων

Οι μαθητές κατανέμονται σε επτά ομάδες των τριών μελών. Ο εκπαιδευτικός φροντίζει ώστε η σύνθεση των ομάδων να είναι, κατά το δυνατόν, ως προς το φύλο και τις επιδόσεις, ανομοιογενής. Σχετικά με την οργάνωση στο πλαίσιο της ομάδας και την κατανομή των ρόλων, οι μαθητές αφήνονται ελεύθεροι να οργανωθούν και να επιλέξουν ρόλο. Η επεξεργασία των πρωτοσέλιδων γίνεται στο εργαστήριο πληροφορικής ή, εναλλακτικά, στην τάξη. Ενδείκνυται το εργαστήριο για να επεξεργάζονται τα παιδιά ηλεκτρονικά τα φύλλα εργασίας, να αποθηκεύουν την εργασία τους και να την αποστέλλουν στο server, στον ηλεκτρονικό φάκελο τάξης, για να μπορεί ευκολότερα να τη διαχειριστεί ο διδάσκων.

Κατά το πρώτο ημίωρο (30') του διώρου, η κάθε ομάδα αναλαμβάνει να επεξεργαστεί ένα πρωτοσέλιδο από τις ημερήσιες απογευματινές εφημερίδες. Έχουν επιλεγεί επτά εφημερίδες (Τα Νέα, Έθνος, Ελεύθερος Τύπος, Αδέσμευτος Τύπος, Βραδυνή, Εστία, Ελεύθερη Ώρα), οι επτά πρώτες σύμφωνα με το δελτίο κυκλοφορίας στο λεκανοπέδιο Αττικής, επομένως σε κάθε ομάδα αντιστοιχεί μία από τις επτά. Ανεξάρτητα από την επωνυμία/ταυτότητα του πρωτοσέλιδου, [το φύλλο εργασίας](#) που επεξεργάζονται οι ομάδες είναι κοινό. Κατά τη διαδικασία της επεξεργασίας οι μαθητές καταγράφουν αρχικά την αναγνωστική τους διαδρομή, ως ομάδα, και στη συνέχεια τα γεγονότα που παρουσιάζονται, υπογραμμίζουν το γεγονός που αξιολογεί ως το σημαντικότερο η εφημερίδα, παρατηρώντας και καταγράφοντας τους σημειωτικούς και γλωσσικούς τρόπους με τους οποίους δηλώνεται η αξιολόγηση αυτή. Τους ζητείται, ακόμα, να διακρίνουν και να διατυπώσουν σύντομα τη θέση της εφημερίδας απέναντι στο γεγονός. Ο διδάσκων στη φάση αυτή συντονίζει το έργο των ομάδων, επιλύει απορίες και παρέχει ενισχύσεις, εφόσον του ζητηθούν. Συγκεντρώνει τις εργασίες των μαθητών (σε μορφή σύντομων εισηγήσεων), όταν ολοκληρωθούν, στον φάκελο τάξης, ηλεκτρονικό (κατά προτίμηση) ή έντυπο,

προκειμένου να διευκολυνθεί η διαδικασία παρουσίασης των ευρημάτων στην ολομέλεια το επόμενο βόλεπτο.

Κατά τα υπόλοιπα 60 λεπτά (60') του διώρου, ο εκπρόσωπος κάθε ομάδας (έχει αποφασιστεί στο πλαίσιο της ομάδας, χωρίς την παρέμβαση του διδάσκοντος) παρουσιάζει στην ολομέλεια τα ευρήματα, σύμφωνα με τα καταγεγραμμένα στο αντίστοιχο φύλλο εργασίας. Θα πρέπει να τονιστεί στους μαθητές ότι η προφορική ανακοίνωση αποτελεί κείμενο, το οποίο νοηματοδοτείται από τον ομιλούντα (στάση σώματος, εκφορά λόγου, επιτονισμός, χρήση σημειώσεων κλπ.). Αναμένεται ότι στο πλαίσιο της ολομέλειας θα συζητηθούν θέματα όπως η αναγνωστική διαδρομή (προϊόν ελεύθερης επιλογής ή υπαγορευμένη από την οργάνωση του κειμένου;), οι προσδοκίες που δημιουργούν οι τίτλοι, η πρόκληση του αναγνωστικού ενδιαφέροντος, η επιλογή και προβολή των γεγονότων, οι τρόποι προβολής και αξιολόγησης των γεγονότων (ποιο θεωρεί η εφημερίδα το πιο σημαντικό και πώς το προβάλλει;), η ερμηνευτική εκδοχή της εφημερίδας, οι συγκλίσεις και αποκλίσεις ανάμεσα στα πρωτοσέλιδα. Ο διδάσκων, ως συντονιστής της συζήτησης, χρησιμοποιεί τον διαδραστικό ή συμβατικό πίνακα για να σημειώνει λέξεις-φράσεις κλειδιά της συζήτησης. Θα μπορούσε να οριστεί κι ένας μαθητής/τρια ως πρακτικογράφος σε έντυπο ή ψηφιακό κείμενο. Είναι σημαντικό μια σύνοψη της συζήτησης, καθώς και τα συμπληρωμένα φύλλα εργασίας με τις συνοπτικές εισηγήσεις, να αναρτηθούν στο Wiki, για να είναι στη διάθεση όλων των μελών της κοινότητας. Το υλικό από όλες τις φάσεις της έρευνας και συζήτησης θα αξιοποιηθεί από τους μαθητές για τη συγγραφή των ατομικών εργασιών με το πέρας του σεναρίου.

Β' φάση (δεύτερο διδακτικό δίωρο): On line: Από τα πρωτοσέλιδα στις αρχικές σελίδες ενημερωτικών sites

Σε αυτή την φάση η εργασία των ομάδων γίνεται στο εργαστήριο της πληροφορικής. Η σύνθεση των ομάδων παραμένει η ίδια με την πρώτη φάση. Επεξεργάζονται

ηλεκτρονικά [τα φύλλα εργασίας](#) και τα αποθηκεύουν στον ηλεκτρονικό φάκελο τάξης, ώστε να τα διαχειριστεί ο διδάσκων και να τα αναρτήσει στο Wiki.

Κατά το πρώτο ημίωρο (30΄) του διώρου, η κάθε ομάδα περιηγείται σε μια ηλεκτρονική διεύθυνση και επεξεργάζεται φύλλο εργασίας, κοινό για όλες τις ομάδες. Ενδεικτικά προτείνουμε στο συγκεκριμένο σενάριο τις σελίδες:

<http://www.nooz.gr/> ή <http://www.newsbeast.gr/>

<http://tvxs.gr/>

<http://www.antinews.gr/>

<http://realdemocracygr.wordpress.com/>

<http://pitsirikos.net/>

<http://www.protagon.gr/>

<http://www.kathimerini.gr/> ή <http://www.naftemporiki.gr/>

Κατά τη διαδικασία της πλοήγησης, οι μαθητές καταγράφουν τα βήματα της αναγνωστικής τους διαδρομής. Επικεντρώνονται, λ.χ., σ' ένα μέρος της σελίδας; Τη διατρέχουν όλη; Σε ποιες ειδήσεις επιλέγουν να κάνουν κλικ; Σε ποιες ειδήσεις θα επιθυμούσαν να καταθέσουν σχόλιο; Ποιες ειδήσεις θα ήθελαν να κοινοποιήσουν στο facebook ή στο twitter; Καταγράφουν, επίσης, τις παρατηρήσεις τους για το πλήθος, την οργάνωση και την ιεράρχηση/αξιολόγηση των προβαλλόμενων ειδήσεων, την ταυτότητα του πομπού/πομπών, το ενυπόγραφο ή μη των ειδήσεων, τις προβαλλόμενες διαφημίσεις και τη δική τους αξιολόγηση για τη συγκεκριμένη σελίδα. Όλες αυτές τις παρατηρήσεις τις ενσωματώνουν σε συνοπτική εισήγηση, την οποία θα παρουσιάσει ο εκπρόσωπος της ομάδας στη συνέχεια. Κατ' αναλογία με το πρώτο ημίωρο της πρώτης φάσης, ο ρόλος του διδάσκοντα είναι συντονιστικός και υποστηρικτικός.

Κατά τα υπόλοιπα 60 λεπτά (60΄) του διώρου, όπως και με την πρώτη φάση, ο εκπρόσωπος κάθε ομάδας (μπορεί να είναι διαφορετικό πρόσωπο αυτή τη φορά) ανακοινώνει τα ευρήματα στην ολομέλεια με τη μορφή σύντομης εισήγησης.

Αναμένεται ότι θα συζητηθούν θέματα όπως η αναγνωστική διαδρομή που υπαγορεύει το μέσο, η πρόκληση του αναγνωστικού ενδιαφέροντος, η ταξινόμηση/ιεράρχηση των ειδήσεων, η αμεσότητα, ποσότητα, αξιοπιστία της ενημέρωσης, ο ρόλος της διαφήμισης, η ανταπόκριση και οι αναγνωστικές τους προτιμήσεις (ως προς τις εξεταζόμενες σελίδες). Ο διδάσκων, ως συντονιστής, καταγράφει στον πίνακα λέξεις-φράσεις κλειδιά. Ισχύουν τα σχετικά με τον πρακτικογράφο και το Wiki, όπως αναφέρθηκαν παραπάνω (α' φάση). Στο τέλος της δεύτερης φάσης μοιράζεται στους μαθητές νέο φύλλο εργασίας (για την τρίτη φάση: οργάνωση στρογγυλής τραπέζης), ώστε να έχουν τον απαραίτητο χρόνο να προετοιμάσουν τη δράση τους.

Γ' φάση (τρίτο διδακτικό δίωρο): Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα: «Από το περίπτερο στο web: Σύγχρονες πρακτικές παρουσίασης και ανάγνωσης των γεγονότων»

Η συνεδρία μπορεί να γίνει σε τάξη εξοπλισμένη με διαδραστικό πίνακα ή υπολογιστή και προβολικό.

Πρώτη διδακτική ώρα: Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, στο τέλος της δεύτερης φάσης διαμορφώνονται νέες ομάδες, πέντε τον αριθμό (τετραμελείς ή πενταμελείς) με αντίστοιχες αποστολές: α) συντάκτες σε εφημερίδα, β) συντάκτες σε ιστοσελίδα (ενημερωτική), γ) συντάκτες ή κάτοχοι ιστολογίων, δ) αναγνώστες εφημερίδων, ε) αναγνώστες διαδικτύου (βλ. παρακάτω: φύλλο εργασίας τρίτης φάσης). Οι ομάδες, συνεργαζόμενες εξ αποστάσεως μέσω του Wiki, συνθέτουν την εισήγηση και την παρουσίασή τους. Έχουν στη διάθεσή τους μία εβδομάδα για να προετοιμαστούν. Κατά τη διάρκεια της πρώτης ώρας, οι ομιλητές σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο (10 λεπτά) και με τη συνδρομή των παρουσιάσεων τους τοποθετούνται αναφορικά με τις σύγχρονες πρακτικές παρουσίασης και πρόσληψης των γεγονότων σε σχέση με την εφημερίδα και το διαδίκτυο. Οι υπόλοιποι μαθητές, ως σύνεδροι, κρατούν (πιθανόν) σημειώσεις σχετικά με το περιεχόμενο των εισηγήσεων και τον τρόπο

παρουσίασης και διατυπώνουν γραπτώς τα ερωτήματα που θα υποβάλουν στη συνέχεια.

Δεύτερη διδακτική ώρα: Ακολουθεί η συζήτηση με βάση τα ερωτήματα των μαθητών. Δύο μαθητές αναλαμβάνουν ρόλο πρακτικογράφου κρατώντας σημειώσεις. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα του σεναρίου (αναφορικά με τον κριτικό γραμματισμό) αναμένουμε από την όλη συζήτηση να προκύψουν θέματα σχετικά με τον ρόλο του αναγνώστη στη διαδικασία της ενημέρωσης και σε σχέση με το μέσο (έντυπο – ψηφιακό), την αμεσότητα και την απόσταση από τα γεγονότα, τη γοργή εναλλαγή των ειδήσεων, την εύπεπτη και «βασανισμένη» ενημέρωση, τις εναλλακτικές πηγές, τον εκδημοκρατισμό της πληροφόρησης, την ουσιαστική ή κατ'επίφαση συμμετοχή του αναγνώστη. Τα κείμενα των μαθητών (εισηγήσεις, παρουσιάσεις, ερωτήματα, σημειώσεις πρακτικογράφων) θα αναρτηθούν στο Wiki προς διάθεση της κοινότητας, τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση για τη συγγραφή άρθρων (ατομική εργασία) σχετικών με το θέμα, τα οποία θα αναρτηθούν με τη σειρά τους στο Wiki. Εάν οι μαθητές δεν είναι εξοικειωμένοι με το άρθρο γνώμης, ως ιδιαίτερο κειμενικό είδος, μπορεί ο διδάσκων να αφιερώσει το διδακτικό χρόνο που κρίνει απαραίτητο για την επεξεργασία τέτοιων κειμένων, ώστε οι μαθητές να σχηματίσουν μια αδρή εικόνα. Ενδεικτικά προτείνεται το άρθρο του Πάσχου Μανδραβέλη, *Οι γκρίνιες για το διαδίκτυο* (http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_columns_2_27/09/2009_330989).

Αξιολόγηση

Θεωρούμε σημαντική την εμπλοκή των μαθητών και με τη διαδικασία της αξιολόγησης. Αυτό σημαίνει ότι, εκτός από την τελική εκ μέρους του διδάσκοντος ποσοτική και ποιοτική, εφαρμόζονται και άλλες μορφές αξιολόγησης: α) Διαμορφωτική με την έννοια ότι οι εργασίες των μαθητών (ατομικές και ομαδικές) αξιολογούνται από το διδάσκοντα μέχρι να αποκτήσουν ανακοινώσιμη μορφή. Τη μορφή αυτή αξιολόγησης μπορεί να υποστηρίξει το Wiki (και άλλα εργαλεία όπως τα

google docs), όπου δίνεται η δυνατότητα της ανάρτησης, της παροχής ανατροφοδότησης, της βελτίωσης του αρχικού κειμένου μέχρι το τελικό στάδιο της ανακοινώσιμης μορφής, γεγονός που ενισχύει την αντίληψη ότι το γράψιμο είναι μια δυναμική διαδικασία που απαιτεί συνεχείς αναθεωρήσεις. Τα κριτήρια αξιολόγησης έχουν γίνει αντικείμενο διαπραγμάτευσης ανάμεσα στον διδάσκοντα και τους μαθητές πριν την εφαρμογή του σεναρίου, ώστε να είναι ενήμεροι οι μαθητές κατά τη διάρκεια της παραγωγής των κειμένων τους. β) Αυτοαξιολόγηση· έχοντας εξαρχής στη διάθεσή τους οι μαθητές τέτοια κριτήρια, μπορούν να τα συμβουλευτούν καθώς συνθέτουν τα κείμενά τους αλλά και στο τελικό στάδιο προτού τα παραδώσουν στον εκπαιδευτικό για την τελική αξιολόγηση. γ) Ετεροαξιολόγηση· μπορεί να εφαρμοστεί στην τρίτη φάση, ενόσω οι μαθητές παρακολουθούν τις παρουσιάσεις έχοντας στη διάθεσή τους σχετικό φύλλο αξιολόγησης, το οποίο καταθέτουν στον διδάσκοντα μαζί με τα ερωτήματα. Οι διαδικασίες της αυτο/ετεροαξιολόγησης είναι σημαντικές, ιδιαίτερα στο γλωσσικό μάθημα, γιατί βοηθούν τα παιδιά να αποκτήσουν μια σαφέστερη εικόνα για τον εαυτό τους ως υποκειμένων που εκφέρουν λόγο σε συγκεκριμένες περιστάσεις επικοινωνίας. Σχετικά με την ετεροαξιολόγηση, θα συμπληρώναμε ότι η διδακτική εμπειρία (την οποία επιβεβαιώνει και η διδακτική έρευνα/βιβλιογραφία) δείχνει ότι οι μαθητές αισθάνονται αρκετά αμήχανοι όταν πρόκειται να αξιολογήσουν εργασία των συμμαθητών τους. Βοηθά προς την κατεύθυνση αυτή η γνώση και χρήση συγκεκριμένων κριτηρίων, αλλά και η ένταξη τέτοιων μορφών αξιολόγησης στη διδακτική ρουτίνα. Το Wiki δίνει τη δυνατότητα της θέασης των εργασιών και της υποβολής σχολίου, τη δυνατότητα, δηλαδή, μιας αλληλεπίδρασης ανάμεσα στα μέλη της κοινότητας με κοινή βάση τα παραγόμενα κείμενα.

Κριτήρια αξιολόγησης

Εφόσον τα κριτήρια αξιολόγησης θα συναποφασιστούν με τους μαθητές μας, δεν συμπεριλαμβάνουμε εδώ φύλλα αξιολόγησης. Ωστόσο, ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε: α) Για τις ατομικές εργασίες: Το είδος του ζητούμενου κειμένου (άρθρο

γνώμης) υπαγορεύει κριτήρια όπως η προσωπική τοποθέτηση, η σαφής και πειστική επιχειρηματολογία, ο εύστοχος και σχετικός με το περιεχόμενο τίτλος· το κοινό στο οποίο απευθύνεται (μαθητές), κριτήρια όπως η απλότητα (όχι απλοϊκότητα), η αμεσότητα, το χιούμορ. Εννοείται ότι προσμετρούνται η γλωσσική επιμέλεια, η ορθή παραγραφοποίηση, η συνοχή και συνεκτικότητα. β) Για τις παρουσιάσεις: η σαφήνεια και περιεκτικότητα στη διατύπωση, η πληρότητα της επιχειρηματολογίας και η κατάλληλη ως προς το αποτέλεσμα αξιοποίηση των πόρων/ιδιαιτεροτήτων του λογισμικού παρουσίασης. Επιπλέον, κατά την τρίτη φάση (συζήτηση στρογγυλής τραπέζης) οι μαθητές, εκτός από την παρουσίαση στο πλαίσιο του λογισμικού, θα πρέπει να αξιολογήσουν την ικανότητα των ομιλητών να υποστηρίξουν τις θέσεις τους ενώπιον του ακροατηρίου. Επαναλαμβάνουν απλώς τα γραφόμενα στην παρουσίαση; Εκφέρουν προσεγμένο λόγο; Υποστηρίζουν τα λεγόμενα με την κατάλληλη στάση (σώματος) και έκφραση (προσώπου);

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο/α εργασίας α' φάσης

Εισαγωγή: Στο πλαίσιο της διδασκαλίας της *Είδησης*, θα επιχειρήσουμε μια μικρή έρευνα εξετάζοντας τον ρόλο της εφημερίδας και του διαδικτύου στην κατασκευή της πραγματικότητας αλλά και τον δικό μας ρόλο μας κατά τη διαδικασία ανάγνωσης αυτής της πραγματικότητας.

Τι κάνω όταν διαβάζω ένα πρωτοσέλιδο εφημερίδας;

A) Καταγράψτε πρώτα τα βήματα που ακολουθείτε καθώς διαβάζετε το πρωτοσέλιδο. Για παράδειγμα: Πού πέφτει πρώτα το μάτι σας; Πού στη συνέχεια; Ποιες υποθέσεις κάνετε διαβάζοντας τους τίτλους; Τι σας εντυπωσιάζει; Τι σας προκαλεί το ενδιαφέρον, ώστε να πάτε και στις επόμενες σελίδες; Τι αίσθημα σας δημιουργείται από την ανάγνωση;

B) Καταγράψτε στη συνέχεια τις παρατηρήσεις σας, σύμφωνα με τα ζητούμενα:

1. Ποια γεγονότα παρουσιάζονται; (διατυπώστε με μία σύντομη πρόταση)
2. Ποιο από αυτά αξιολογεί η εφημερίδα ως το πιο σημαντικό; (υπογραμμίστε)
3. Με ποιους τρόπους δηλώνεται αυτό στη σελίδα; (παρατηρήστε το μέγεθος - ενδεχομένως και το χρώμα- της γραμματοσειράς, τη θέση στη σελίδα, την ύπαρξη άλλων σημείων, λ.χ., πλαίσιο, υπότιτλους ή υπέρτιτλους, σχόλιο-άποψη κλπ.)
4. Με ποιους τρόπους δηλώνεται ή αποκαλύπτεται η θέση της εφημερίδας σχετικά με το γεγονός; Ποια είναι αυτή; (Παρατηρήστε στον τίτλο, υπερ/υπότιτλους τη σειρά των όρων, την επιλογή της ονοματικής ή ρηματικής διατύπωσης, τα επίθετα ή άλλους προσδιορισμούς με τους οποίους δηλώνονται αξιολογικές κρίσεις, τη χρήση ιδεολογικά φορτισμένων λέξεων, την κυριολεκτική ή συνυποδηλωτική λειτουργία, τα σημεία στίξης κλπ.)
5. Θα θέλατε να αγοράσετε την εφημερίδα; Γιατί ναι; Γιατί όχι;

Γ) Έχετε στη διάθεσή σας 30 να καταγράψετε και να ενσωματώσετε τις παρατηρήσεις σας σε μικρής έκτασης εισήγηση (προσχεδιασμένος προφορικός λόγος) για τον ρόλο της συγκεκριμένης εφημερίδας στην κατασκευή της πραγματικότητας και τον δικό σας ρόλο ως αναγνωστών. Ορίστε τον εκπρόσωπό σας, ο οποίος θα παρουσιάσει στη συνέχεια ενώπιον των συμμαθητών σας το κείμενο αυτό.

Φύλλο/α εργασίας β' φάσης

Τι κάνω όταν περιηγούμαι στην αρχική σελίδα μιας ενημερωτικής ιστοσελίδας;

A) Καταγράψτε πρώτα τα βήματα που ακολουθείτε κατά την περιήγησή σας. Για παράδειγμα: Επικεντρώνεστε πρώτα σ' ένα μέρος της σελίδας και πού; Την διατρέχετε όλη και μετά επιλέγετε; Σε ποιες ειδήσεις, εικόνες, βίντεο κάνετε κλικ; Σε ποιες θα θέλατε να καταθέσετε σχόλιο; Ποιες θα θέλατε να κοινοποιήσετε στο facebook ή στο twitter;

B) Καταγράψτε στη συνέχεια τις παρατηρήσεις σας, σύμφωνα με τα ζητούμενα:

1. Σε ποιον/ποιους ανήκει η ιστοσελίδα;
2. Τι παρατηρείτε ως προς την ποσότητα και οργάνωση των ειδήσεων;
3. Προβάλλονται κάποιες από αυτές περισσότερο; Με ποιους τρόπους; (Παρατηρήστε το μέγεθος των γραμματοσειρών, τη θέση και έκταση στη σελίδα, την ύπαρξη άλλων πόρων, λ.χ. εικόνας, βίντεο κτλ.)
4. Οι ειδήσεις, σχόλια, απόψεις κτλ. είναι ενυπόγραφες ή ανυπόγραφες;
5. Υπάρχουν και ποιες διαφημίσεις;
6. Θα βάζατε το site αυτό στα αγαπημένα σας για να ενημερώνεστε; Μην απαντήσετε μονολεκτικά. Εξηγήστε γιατί ναι ή γιατί όχι.

Γ) Έχετε στη διάθεσή σας 30 να καταγράψετε και να ενσωματώσετε τις παρατηρήσεις σας σε μικρής έκτασης εισήγηση (προσχεδιασμένος προφορικός

λόγος) για τον ρόλο της συγκεκριμένης ιστοσελίδας στην κατασκευή της πραγματικότητας και τον δικό σας ρόλο ως αναγνωστών. Ορίστε τον εκπρόσωπό σας, ο οποίος θα παρουσιάσει στη συνέχεια ενώπιον των συμμαθητών σας το κείμενο αυτό.

Φύλλο/α εργασίας γ' φάσης

Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα: Σύγχρονες πρακτικές παρουσίασης και ανάγνωσης των γεγονότων

Θα χωριστείτε τώρα σε πέντε ομάδες (4-5 μέλη). Η κάθε ομάδα θα αναλάβει αντίστοιχο ρόλο και θα ορίσει αυτόν ή αυτήν που θα την εκπροσωπήσει στη συζήτηση:

Ομάδα πρώτη: Ως συντάκτες σε εφημερίδα καλείστε να συνθέσετε εισήγηση (10 λεπτών) με θέμα τους τρόπους προβολής των ειδήσεων στον ημερήσιο τύπο και τις στρατηγικές πρόκλησης του αναγνωστικού ενδιαφέροντος. Μπορείτε να πλαισιώσετε την εισήγησή σας με διαφάνειες (αξιοποιώντας το λογισμικό παρουσίασης), όπου θα παρουσιάζετε τα κύρια σημεία της εισήγησής σας.

Ομάδα δεύτερη: Ως συντάκτες σε ενημερωτική ιστοσελίδα καλείστε να συνθέσετε εισήγηση (10 λεπτών) με θέμα τους τρόπους προβολής των ειδήσεων στις ενημερωτικές ιστοσελίδες και τις στρατηγικές πρόκλησης του αναγνωστικού ενδιαφέροντος. Μπορείτε να πλαισιώσετε την εισήγησή σας με διαφάνειες (αξιοποιώντας το λογισμικό παρουσίασης), όπου θα παρουσιάζετε τα κύρια σημεία της εισήγησής σας.

Ομάδα τρίτη: Ως συνεργάτες ή κάτοχοι (ενημερωτικού) ιστολογίου καλείστε να συνθέσετε εισήγηση (10 λεπτών) με θέμα τον ρόλο των ιστολογίων στη σύγχρονη ενημέρωση, προβάλλοντας κυρίως τα θετικά του σε σχέση με τις εφημερίδες και τις ενημερωτικές ιστοσελίδες. Μπορείτε να πλαισιώσετε την εισήγησή σας με διαφάνειες

(αξιοποιώντας το λογισμικό παρουσίασης), όπου θα παρουσιάζετε τα κύρια σημεία της εισήγησής σας.

Ομάδα τέταρτη: Ως αναγνώστες εφημερίδας καλείστε να συνθέσετε εισήγηση (10 λεπτών) με θέμα τους λόγους για τους οποίους προτιμάτε την ανάγνωση της εφημερίδας έναντι άλλων (λ.χ. του διαδικτύου). Μπορείτε να πλαισιώσετε την εισήγησή σας με διαφάνειες (αξιοποιώντας το λογισμικό παρουσίασης), όπου θα παρουσιάζετε τα κύρια σημεία της εισήγησής σας.

Ομάδα πέμπτη: Ως αναγνώστες του διαδικτύου (ενημερωτικών ιστοσελίδων και ιστολογίων) καλείστε να συνθέσετε εισήγηση (10 λεπτών) με θέμα τους λόγους για τους οποίους προτιμάτε να ενημερώνεστε από το διαδίκτυο και όχι από τις εφημερίδες. Μπορείτε να πλαισιώσετε την εισήγησή σας με διαφάνειες (αξιοποιώντας το λογισμικό παρουσίασης), όπου θα παρουσιάζετε τα κύρια σημεία της εισήγησής σας.

Οι ακροατές: Κατά τη διάρκεια των ανακοινώσεων παρακολουθείτε με προσοχή τους ομιλητές και κρατάτε σημειώσεις, αν κρίνετε ότι χρειάζεται. Θα πρέπει ο καθένας από σας να διατυπώσει γραπτώς τουλάχιστον ένα ερώτημα προς κάποιον ή κάποιους από τους ομιλητές, το οποίο θα μου παραδώσετε στο τέλος της πρώτης ώρας. Θα ακολουθήσει συζήτηση με βάση τα ερωτήματά σας.

Ατομική εργασία

Τα κείμενά σας θα αναρτηθούν στο Wiki της τάξης μας. Μαζί με αυτά και σχετική αρθρογραφία στη βιβλιοθήκη (ειδική σελίδα στο Wiki). Το επόμενο και τελικό βήμα είναι να γράψετε, ατομικά πλέον, το δικό σας άρθρο γνώμης με θέμα «Εφημερίδα και διαδίκτυο: αναλογίες και διαφορές. Αλλάζει κάτι στην ενημέρωση του σύγχρονου πολίτη;» (500 λέξεις). Το κείμενο σας θα αναρτηθεί στο Wiki, σε ειδική σελίδα-αφιέρωμα.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Όπως ήδη αναφέραμε, το σενάριο αποτελεί το πρώτο μέρος της διδασκαλίας της ενότητας «Η Είδηση». Μπορεί να διευρυνθεί με κατεύθυνση από τα πρωτοσέλιδα/ αρχικές σελίδες στις επόμενες σελίδες/παράθυρα, όπου η εστίαση θα μετατεθεί είτε (α) στους τρόπους κατασκευής της είδησης (οργάνωση, εκφορά του λόγου, σημειωτικοί τρόποι, διάκριση γεγονότος σχολίου), το οποίο είναι συμβατό με το ΑΠΣ για τη συγκεκριμένη τάξη είτε (β) στα κειμενικά είδη που συναντάμε σε μια εφημερίδα (είδηση, άρθρο γνώμης, εκτεταμένο σχόλιο, συνέντευξη, επιφυλλίδα, εκλαϊκευμένο επιστημονικό άρθρο, δοκίμιο, χρονογράφημα, διαφήμιση, επιστολή, γελοιογραφία κλπ.), το οποίο θα μπορούσε να εφαρμοστεί στη Γ΄ Λυκείου, εφόσον πολλά από τα παραπάνω αποτελούν αντικείμενο διδασκαλίας.

Σε σχέση με την τάξη που μας ενδιαφέρει, τη Β΄ Λυκείου, εάν θέλαμε να προεκτείνουμε την εστίαση στον αναγνώστη των ΜΜΕ και ειδικά στον έφηβο αναγνώστη, θα μπορούσαμε να δώσουμε χαρακτηριστικά project με τη διενέργεια μιας έρευνας στη σχολική κοινότητα, μέσω ερωτηματολογίου, σχετικά με τις προτιμήσεις τους ως προς την ενημέρωση και τη σχέση τους με τις εφημερίδες/περιοδικά, την τηλεόραση, το διαδίκτυο, ώστε να προκύψουν δεδομένα για το αναγνωστικό τους προφίλ.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Πλεονεκτήματα

Οι μαθητές ενεργοποιούνται και ως προς την διερεύνηση του γλωσσικού, κειμενικού υλικού και ως προς την εκφορά λόγου στο πλαίσιο της κοινότητας και ως προς τη διαδικασία αξιολόγησης των κειμένων τους. Αλληλεπιδρούν στο πλαίσιο της ομάδας και της κοινότητας είτε στην τάξη/εργαστήριο είτε στο Wiki. Εξωτερικεύουν, μέσω των πρωτοκόλλων ανάγνωσης (φύλλον εργασίας), αναγνωστικές πρακτικές που συνδέονται είτε με παραδοσιακά μέσα γραμματισμού (όπως η εφημερίδα) είτε με

σύγχρονα (όπως το διαδίκτυο). Η διαδικασία της εξωτερίκευσης επιτρέπει μια κριτική ματιά απέναντι στις πρακτικές αυτές.

Μειονεκτήματα

Υπάρχει αγωνία για πιθανή επέκταση του προβλεπόμενου αρχικά χρονισμού. Η μέχρι τώρα εμπειρία έχει δείξει ότι στο εργαστήριο δεν συντονίζονται εύκολα οι ομάδες σε σχέση με την ολοκλήρωση της επεξεργασίας των φύλλων εργασίας στον καθορισμένο χρόνο. Δυσκολίες αναμένονται να προκύψουν και κατά την παρουσίαση των ευρημάτων στην ολομέλεια, γιατί τα παιδιά δεν έχουν μάθει να ακούν τους συμμαθητές τους ούτε να είναι ενεργητικοί ακροατές. Για τον λόγο αυτό οργανώνεται η συζήτηση στρογγυλής τραπέζης, όπου οι μαθητές καλούνται να εισηγηθούν σχετικά με τις σύγχρονες πρακτικές ενημέρωσης, αξιοποιώντας το υλικό της προηγούμενης έρευνας και να υποβάλουν ερωτήματα. Επιπλέον, όλα τα κείμενα που παρήχθησαν κατά τη διάρκεια των τριών φάσεων μπορούν να αξιοποιηθούν ως πρώτη ύλη για τη συγγραφή των τελικών κειμένων (άρθρων γνώμης).

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κατσαρού, Ε. 2001. Η αξιολόγηση του μαθητή στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Στο Σπανός, Γ. & Ε. Φρυδάκη (επιμ.), *Γλώσσα και Λογοτεχνία στην Εκπαίδευση* (σ. 251-289). Αθήνα: Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν.
- Κουτσογιάννης, Δ. 2010. Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*, τεύχος 3: κλάδος ΠΕ02, Β' έκδοση. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.
- Κουτσογιάννης, Δ. 2011. ΤΠΕ και γλωσσική διδασκαλία. Οι τρεις αλληλένδετοι κύκλοι. Στο *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

- Κωνσταντινίδου, Χ. χ.χ. *Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και η παραγωγή νοήματος. Θεωρητικές προσεγγίσεις και προοπτικές (μέρος Α' και Β')*. Διαθέσιμο: http://www.grsr.gr/preview.php?c_id=297 και http://www.grsr.gr/preview.php?c_id=350 [13/08/12]
- Μανδραβέλης, Π. 2009. *Οι γκρίνιες για το διαδίκτυο*. Διαθέσιμο: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_columns_2_27/09/2009_330989 [13/08/12]
- Μπαλτά, Β., Νέζη, Μ. & Σεφερλή, Ν. 2011. Ψηφιακός γραμματισμός σε περιβάλλον Wiki: πειραματικές εφαρμογές παραγωγής λόγου κατά τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. *Πρακτικά 6^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη»*, Σύρος: 6-8/5/2011.
- Πολίτης, Π. χ.χ. *Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης: Το επικοινωνιακό πλαίσιο και η γλώσσα τους*. Διαθέσιμο: http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_b10/index.html [13/08/2012]
- Σεφερλή, Ν. 2012. Παραδείγματα αξιοποίησης των ΤΠΕ στο πλαίσιο της παιδαγωγικής των γραμματισμών. *Διημερίδα «Τεχνολογίες Αιχμής στην Εκπαιδευτική Πράξη»*. Αθήνα, Εκπαιδευτήρια Αυγουλέα-Λιναρδάτου, 3-4/3/2012.